

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Jatkuvan oppimisen palvelujärjestelmän uudistus – kehittämisen suuntaviivat

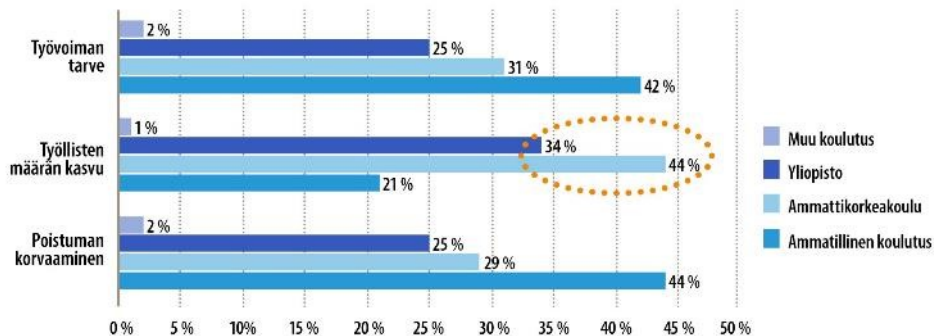
Parlamentaarisen ryhmän kokous 14.5.2020

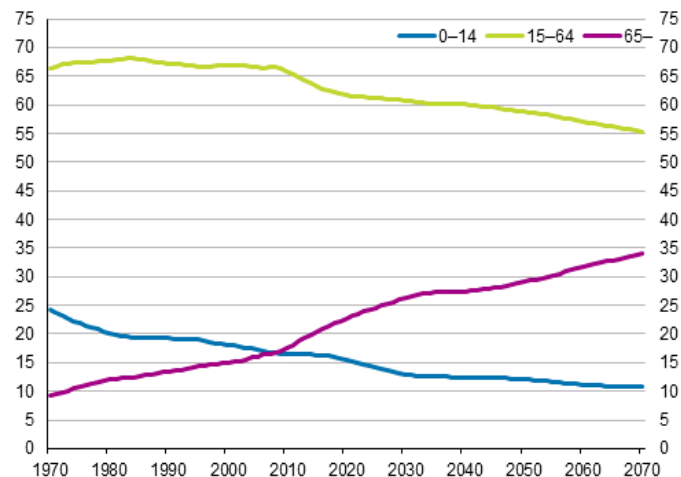
Tilannekuva

- ▶ Teknologinen kehitys muuttaa merkittävästi joka kolmatta työtehtävää,
- ▶ Eniten vähenevät/muuttuvat matalapalkkaiset ja lyhyempää koulutusta vaativat työt
- ▶ Syntyvät uudet työt vaativat korkeaa taitotasoa
- ▶ Ikääntyvien rooli työelämässä kasvaa

- Koulutusasteiden osuudet uuden työvoiman tarpeesta 2017–2035, %

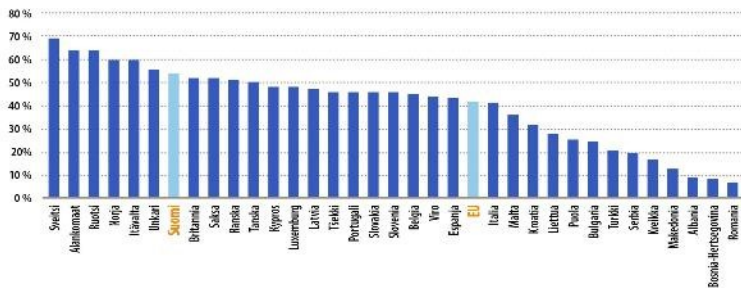

- Ikäryhmien osuus väestöstä 1970–2018 ja ennustettu osuus 2019–2070, %

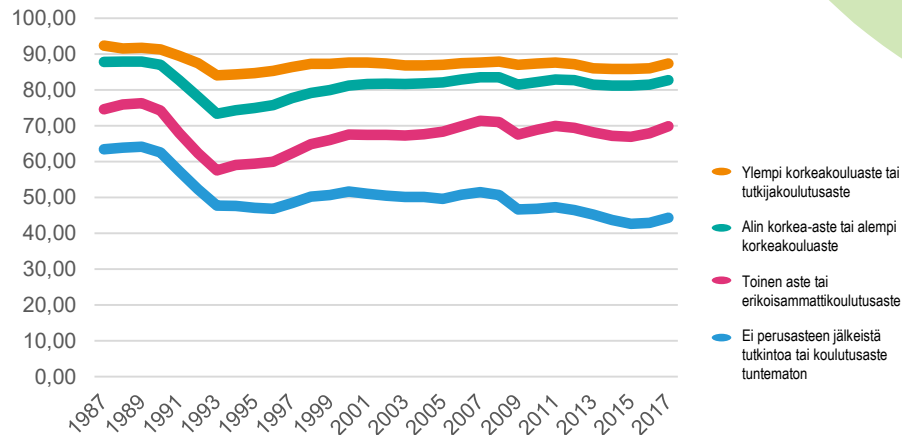

- **Suomalaisten osaaminen ja osallistuminen on kansainvälisesti hyvällä tasolla**
- **Osaamisen kehittäminen kasautuu voimakkaasti**
- **Peruskoulun ja heikon taitotason varassa olevia on paljon**
- **Peruskoulu (tai vähempi) ei riitä työmarkkinoilla**

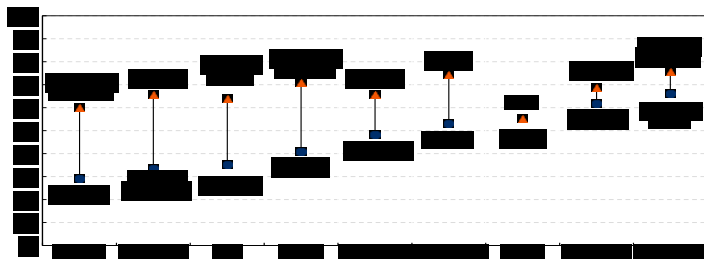
- Koulutukseen vuoden aikana (12 kk) osallistuneiden aikuisten (25–64-vuotiaat) osuus 2016/2017

- Työllisyys koulutusasteen mukaan 1987–2017, 18–64-vuotiaat

- Aikuiskoulutukseen osallistuminen taustan mukaan

27.3.2021

- Kansainvälinen aikuistutkimus (16–65-vuotiaat) PIAAC (OECD) Suomen tulokset vuodelta 2012

Sijoitus:

- lukutaito 2.
- numerotaito 2.
- tietotekniikkaa soveltava ongelmanratkaisutaito 3.

Mutta alimmalla tasolla 1 tai sen alapuolella:

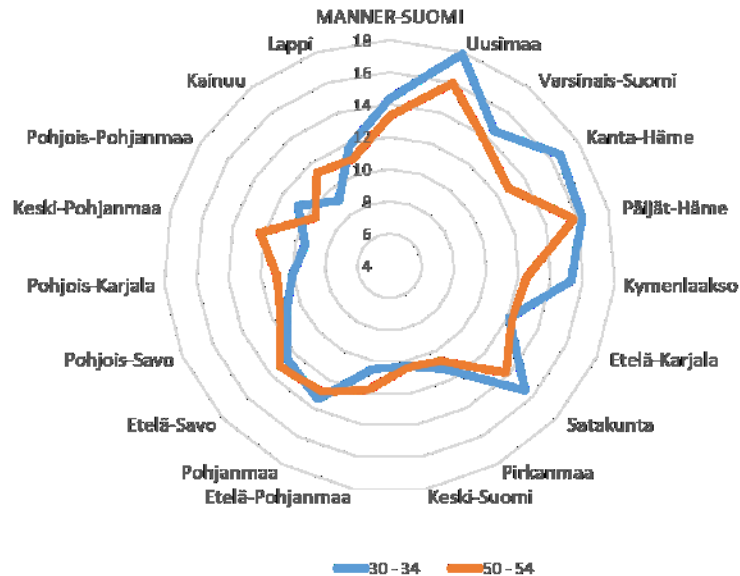
- lukutaito 370 000,
- numerotaito 450 000
- jompikumpi tai molemmat 600 000.

Alle tason 1 tai tieto puuttuu

- tietotekniikkaa soveltavassa ongelmanratkaisutaidossa: 1 000 000.

► Työvoiman kysynnän ja tarjonnan kysymykset ovat alueellisia, valtakunnalliset vastaukset eivät riitä

- Vailla toisen asteen tutkintoa olevien osuus 30–34-vuotiaista ja 50–54-vuotiaista maakunnittain

- Esimerkki alueellisesta kohtaannosta (ohutlevysepäät)

OECD: Jatkuvan oppimisen järjestelmä, Suomen haasteet

- Suomella ei ole kattavaa jatkuvan oppimisen strategiaa
- Koulutustarjonnassa on puutteita/aukkoja
 - ▶ Puuttuu vaihtoehtoja ammatillisen osaamisen tason nostamiseksi
 - ▶ Puuttuu lyhyitä, työelämärelevantteja koulutuksia
- Järjestelmä kannustaa osallistumaan tutkintoon johtavaan koulutukseen (maksuttomuus, avoimuus, etuudet)
 - ▶ Joskus tarkoituksenmukaista
 - ▶ Ei aina tehokkain tapa
 - ▶ Saattaa heikentää nuorten pääsyä koulutukseen
- Nykyinen koulutustarjonta ei kovin hyvin vastaa työelämän tarpeisiin – osin koska ennakoitiedon hyödyntämisen mekanismit ovat heikkoja
- OECD-maiden suurimmat osallistumiserot heikomman ja keskitason/hyvän taitotason omaavien välillä. Kohdennettu tuki vähäistä.
 - ▶ Hakeva toiminta puuttuu
 - ▶ Opiskelun tuki puuttuu
 - ▶ Erityiset, kohdennetut opiskeluohjelmat puuttuvat

Jatkuvan oppimisen palvelujärjestelmän uudistus – kehittämisen suuntaviivat

Luodaan jatkuvan oppimisen (valtakunnallinen ja alueellinen) palvelumalli varmistamaan, että yksilöiden osaamisen kehittämisen ja työnantajien tarvitseman osaamisen tarpeet kohtaavat.

Vahvistetaan koordinaatiota, jolla eri koulutusmuodoista ja eri palveluista koostuvat osaamisen kehittämisspalvelut vastaavat tehokkaasti tarpeisiin ja ovat helposti saavutettavissa.

Koronakriisi kiihdyttää talouden rakennemuutosta, osaamisen kehittämällä luodaan uutta työtä

Osaaminen puute ei saa olla esteenä rakennemuutokseen sopeutumiselle ja yhteiskunnan ja työelämän kriisistä toipumiselle.

- On luotava uutta koulutustarjontaa, joka vastaa käsillä olevaan tarpeeseen.
- Yrityksille ja muille on kehitettävä välineet, joilla työelämän ja osaamistarpeiden muutokseen vastataan nopeasti kriisin päätyttyä, mahdollisuuksien mukaan jo ennakoivasti.
- Yksilöillä tulee olla näkymä ja palvelut oman osaamisen päivittämiseen.

Työn ja osaamisen liitto parantaa kohtaantoa

Palvelujärjestelmän tulee tukea sekä ennakoivasti että reaktiivisesti alueiden kehittämistä niiden omista lähtökohdista ja tavoitteista käsin.

Sen on tuettava paikallisia yrityksiä ja julkisyhteisöjä osaavan työvoiman saatavuudessa ja niiden tuotannon ja palveluiden kehittämisessä.

Yksilöiden on voitava kehittää osaamistaan työelämän tarpeiden mukaisesti sekä oman työmarkkina-asemansa parantamiseksi ja ylläpitämiseksi että urallaan etenemiseksi.

Koulutustarjonnan ja muiden palvelujen on oltava avoimia työikäiselle väestölle työmarkkinastatuksesta riippumatta.

Työn ja osaamisen liitto parantaa kohtaantoa 2

Palvelumalli tarjoaa mahdollisuuden paitsi koota yhteen eri toimijoiden olemassa olevaa tarjontaa, myös kehittää ja konseptoida - digitalisaation mahdollisuudet hyödyntäen -

- osaamiskokonaisuuksia, joissa yhdistetään työelämän tarpeiden mukaisesti ohjausta ja sisältöjä yli koulutusasteiden esim. ammatillisen osaamisen kehittäminen ja kielitaidon ja/tai perustaitojen kehittäminen,*
- erilaisten erityisryhmien tarvitsemaa koulutusta, jossa tarvitaan mm. kohderyhmälle räätälöityjä pedagogisia ratkaisuja ja työn ja koulutuksen tiiviitä yhteistoteutuksia,*
- kokonaan uusia, akuuttiin tarpeeseen vastaavia osaamissisältöjä ja muita palveluita, jotka edistävät osaamisen kehittämistä.*

Koko ikäluokka koulutetaan pitkäjänteisesti

- *On huolehdittava siitä, että nuorilla on laadukas peruskoulutus ja peruskoulun jälkeisen ensimmäisen tutkinnon suorittamismahdollisuus. Tutkinto on*
 - *signaali työelämälle siitä, että sen suorittajalla on tutkinnossa määritellyt tiedot ja taidot,*
 - *tae siitä, että suorittajien osaaminen on riittävän yhtenäistä ja*
 - *pohja jatkuvalla oppimiselle.*
- *Koko ikäluokan kouluttamiseen tarkoitettua koulutusjärjestelmää ei näistä syistä ole syytä nykyistä enempää räätälöidä alueellisesti tai työpaikkakohtaisesti. Sen sijaan on tarkoituksenmukaisesta edistää alueellisia elinkeinoja ja niiden profiloitumista uusilla, tätä tarkoitusta varten luodulla palvelukonsepteilla. Koulutusjärjestelmä ja jatkuvan oppimisen palvelukonseptit täydentävät näiltä osin toisiaan.*

Osaamisen alueellista ekosysteemiä vahvistetaan

Keskeinen osa jatkuvan oppimisen systeemistä uudistusta on osaamisen kehittämiseen alueellisen ja valtakunnallisen koordinaation vahvistaminen.

Tämä tarvitsee tuekseen koordinoivan rakenteen.

Koordinoiva rakenne vastaisi siitä, että työn ja osaamisen liitto alueilla on mahdollinen.

Osaamisen alueellista ekosysteemiä vahvistetaan 2

- *Käynnistetään välittömästi OKM:n ja TEM:n yhteinen selvitystyö Jatkuvan oppimisen palveluorganisaation/NIMI perustamisesta.*
- *Palveluorganisaation tehtäviä olisivat*
 - *työvoiman kysynnän ja tarjonnan alueellisen ja valtakunnallisen kohtaannon parantaminen yhteistyössä yritysten ja muiden työpaikkojen kanssa sekä KEHA-keskuksen, ELYjen ja Opetushallituksen ennakoititietoa hyödyntäen,*
 - *jatkuvan oppimisen palveluja tuottavien oppilaitosten, korkeakoulujen ja muiden palveluiden tuottajien yhteistyön koordinointi ja palvelujen laadun varmistaminen,*
 - *valtionosuusrahoitteisen, hankintatoiminnalla hankitun koulutuksen ja muun palvelutarjonnan yhteensovittaminen alueiden tarpeisiin*
 - *työikäisille tarkoitettujen matalan kynnyksen urasuunnittelu- ja ohjauspalvelujen järjestäminen (digitaaliset tekoälyä hyödyntävät palvelut ja henkilökohtainen ohjaus-TE-ASPA, puhelinneuvonta- ja ohjaus),*

Osaamisen alueellista ekosysteemiä vahvistetaan 3

- *Organisoinnissa hyödynnettäisiin olemassa olevia resursseja ja uudenlaisia toimintamalleja huomioiden olemassa olevat rakenteet ja aluehallintoon tulossa olevat muutokset.*
- *Palvelut toteutettaisiin yhteistyössä kuntien tai niiden yhteistyörakenteiden, ammatillisen koulutuksen järjestäjien ja korkeakoulujen, ELY-keskusten, TE-Asiakaspalvelukeskuksen, Työvoiman yhteispalvelupisteiden, Ohjaamojen ja TE-toimistojen sekä muiden palveluntuottajien kanssa. Tavoitteena on kumppanuuteen perustuva alueellinen, alueiden välinen ja valtakunnallinen ekosysteemi.*

Osaamisen alueellista ekosysteemiä vahvistetaan 4

- *Jatkuvan oppimisen palveluorganisaation tärkeä alueellisen toiminnan työmuoto olisi osaamispalveluiden hankinta oppilaitoksilta, korkeakouluilta ja muilta palvelun tuottajilta. Hankinnat toteutettaisiin alueen yritysten ja julkisyhteisöjen työvoimatarpeen ja alueen väestön osaamisrakenteen perusteella. Hankinnoissa otettaisiin huomioon kumppanuudet maakuntien ja kuntien kanssa siten, että niillä tuettaisiin valittujen elinkeinostrategioiden toteutumista.*
- *Palveluja tukisi jatkuvan oppimisen digitaalinen ekosysteemi, joka kokoaisi mm. opiskelumahdollisuuksia koskevan informaation helppokäyttöiseen kaikkia kansalaisia ja työelämää palvelemaan muotoon. Järjestelmään liitettäisiin osaamisen kartoitus-, tunnistamis- sekä urasuunnittelu- ja ohjauspalveluja.*
- *Palveluorganisaation ohjauksesta vastaisivat OKM ja TEM. Toimintaan osoitettaisiin resurssit OKM:n ja TEM:n hallinnonaloilta.*
- *Määräaika selvitykselle on 30.6.2020*

**Jotta uudistus
on mahdollinen,
on tärkeää löytää
yhteinen linja ja tahto.**

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET